

Onderzoeken huiselijk geweld en mondzorg in San Carlos

Al jaren sprak ik met Gerrit Zock over de mogelijkheid om onderzoek te doen naar huiselijk geweld in San Carlos. Nu was het dan eindelijk zover dat we een bezoek aan San Carlos konden brengen.

Door: Bram Buunk, hoogleraar sociologie aan de RuG

De bedoeling van mijn onderzoek is in kaart te brengen hoe vaak verschillende vormen van huiselijk geweld voorkomen, en wat de psychologische achtergronden daarvan zijn. Ik werd vergezeld door mijn vrouw Yvonne, psycholoog en mondhygiënist, die in meerdere ontwikkelingslanden betrokken is bij de preventieve mondzorg. Zij wilde nagaan hoe de mondzorg in San Carlos is georganiseerd.

Wij namen vanuit San José in Costa Rica 's morgens vroeg de bus naar Los Chiles. Na de benodigde stempels te hebben verkregen voor alle mogelijke soorten vergunningen, konden we een paar uur later aan boord gaan van de boot naar San Carlos; een mooie tocht door een tropisch landschap. De aankomst was een verrassing; we hadden toch min of meer een soort stad verwacht, maar dit was eerder een nederzetting met nog veel huizen die op palen in het water stonden.

Ons bezoek was heel goed voorbereid door Ineke de Groot. Tijdens ons verblijf werden we op bijzonder sympathieke wijze begeleid door Delvin Miranda, een bescheiden en betrokken politiemans die zich vooral met de jeugd bezighoudt. Allereerst bezochten wij het *Comisaría de la Mujer* waar ons een uitstekend voorbereide, met statistieken onderbouwde uiteenzetting werd gegeven over het beleid ten aanzien van mishandelde vrouwen. Indrukwekkend was de professionele, multidisciplinaire opvang van vrouwen en kinderen die het slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Maatschappelijk werkers, psychologen, artsen en politie lijken hier intensief met elkaar samen te werken.

Vervolgens bezochten we Arete, een Duitse NGO, die zich, naast opvang van mishandelde vrouwen, ook bezighoudt met preventie; de betrokken psychologe en maatschappelijk werkster maakten een heel gemotiveerde indruk. Ik vond direct dat zij bij uitstek geschikt zouden zijn om het door mij beoogde onderzoek uit te voeren. In het kader van de mondzorg, bezochten we een tandartsenpraktijk, met een mannelijke en vrouwelijke tandarts, waar men ons uiterst vriendelijk te woord stond, en uitlegde hoe men te werk ging. Ook gingen we naar een tandtechniker die in een eenvoudig ingerichte ruimte vooral protheses maakte. Duidelijk werd ons wel dat er in San Carlos nog heel veel te doen is aan preventie en bevorderen van mondgezondheid.

's Middags hadden we een vergadering in het gemeentehuis met een grote groep vrouwen, waarvan ons niet meteen even duidelijk was waarom ze daar waren. De

vergadering werd voorgezeten door de loco-burgemeester, maar nogal gedomineerd door de *Defensora Pública* (officier van justitie die zich bezighield met de vervolging van daders van huiselijk geweld), en die met kracht de noodzaak van een centrum voor jongeren naar voren bracht. Tja, daarvoor kwamen we niet. De vergadering verliep aanvankelijk nogal chaotisch tot ik expliciet mijn kaarten op tafel legde, en zei dat ik op dit moment niets anders kon en wilde dan een onderzoek doen. Daarvoor wilde ik lokale mensen inschakelen en betalen. Een dergelijk onderzoek uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen zou niet alleen informatie kunnen aandragen voor het preventiebeleid, maar ook de aanvragen voor subsidie en ondersteuning van hiermee verband houdende activiteiten kunnen ondersteunen. Het leek erop dat de vergadering hierdoor gerustgesteld en overtuigd was.

Wat ons opviel is dat men telkens begon over hoe zorgwekkend men het vindt dat meisjes al op jonge leeftijd kinderen krijgen of uitgehuwelijkt worden. Dit probleem sluit nauw aan bij een thema dat we al in meerdere landen hebben onderzocht - de dominante rol van ouders bij de partnerkeuze -, en dat we ook graag hier diepgaander willen onderzoeken. De vroege zwangerschappen staan overigens niet op zichzelf; tienerzwangerschappen zie je overal eerder wanneer mensen in het algemeen vroeg kinderen krijgen. Wat me echter verraste was dat ook in Nicaragua dochters door hun vaders worden gebruikt om banden met andere mannen te smeden. Dit zien we ook in inheemse stammen in bijv. het Amazonegebied, maar ik had niet gedacht dit ook in Nicaragua aan te treffen. 's Avonds dineerden we in één van de restaurants aan het meer toen we enthousiast begroet werden door een man met een pet op. Aanvankelijk herkenden we hem niet, tot we erachter kwamen dat het de tandarts was die meer op had dan alleen een pet...

Inmiddels ben ik het onderzoek aan het voorbereiden. Ineke zal ter plaatse de coördinatie doen en de uitvoering komt in handen van Arete. Ik ben er erg enthousiast over omdat het wetenschappelijk interessant en beleidsrelevant is, en een klein stukje werkgelegenheid schept. Want, dat is me wel duidelijk geworden, het grote probleem in San Carlos is uiteindelijk toch het gebrek aan werkgelegenheid. Wellicht dat de nieuwe weg daar iets in kan veranderen, al hoop ik wel dat de unieke, schitterende natuur rond San Carlos niet wordt aangetast. Al met al was het bezoek voor ons een bijzondere, en verrijkende ervaring.